EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.6.26.
COM(2024) 264 final

2024/0150 (NLE)

Javaslat

A TANÁCS HATÁROZATA

az Európa Tanács mesterséges intelligenciáról és emberi jogokról, demokráciáról és a jogállamiságról szóló keretegyezményének az Európai Unió nevében történő aláírásáról

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

• A javaslat indokai és céljai

A mesterséges intelligencia (MI) nagyszerű lehetőségeket kínál, azonban bizonyos alkalmazások és felhasználások kárt is okozhatnak és kockázatot is jelenthetnek az egyének alapvető jogaira és más közérdekekre nézve.

A mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról szóló (EU) 2024/[…] európai parlamenti és tanácsi rendelettel (a továbbiakban: a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály) az Unió elfogadta az MI-ről szóló első átfogó rendeletet, amely világszinten példaértékű. A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályt 2024. június 12-én fogadták el ([1]), és a Hivatalos Lapban való kihirdetését követő 20 napon belül lép hatályba. A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály teljes mértékben harmonizálja az MI-rendszerek forgalomba hozatalára, üzembe helyezésére és használatára vonatkozó szabályokat a tagállamokban ([2]) azzal a céllal, hogy előmozdítsa az innovációt és a megbízható MI elterjedését, miközben védi az egészséget, a biztonságot és az alapvető jogokat, köztük a demokráciát, a jogállamiságot és a környezetet.

Több nemzetközi szervezet, így az Európa Tanács is fokozta erőfeszítéseit az MI szabályozása területén felismerve az MI határokon átnyúló jellegét és a nemzetközi együttműködés szükségességét az e technológiák által támasztott közös kihívások kezeléséhez.

2022 júniusa óta az Európa Tanács mesterséges intelligenciával foglalkozó bizottsága (CAI) ([3]) egy jogilag kötelező erejű keretegyezmény (a továbbiakban: az egyezmény) kidolgozásán munkálkodott az MI által az emberi jogokra, a demokráciára és a jogállamiságra jelentett potenciális kockázatok kezelése érdekében. Az Unió az EUMSZ 216. cikke (1) bekezdésének negyedik fordulata alapján tárgyalta meg az egyezményt, amely szerint az Unió tárgyalásokat folytathat[4] és nemzetközi megállapodást köthet, ha az „[...] a közös szabályokat érintheti, illetve azok alkalmazási körét megváltoztathatja”. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 218. cikkének (3) bekezdésével összhangban és a tárgyalásoknak az Európai Unió nevében történő megkezdésére való felhatalmazásról szóló tanácsi határozat ([5]) alapján az Európai Bizottság képviselte az Uniót az egyezményre irányuló tárgyalásokon.

Az Unió aktívan részt vett a tárgyalásokon, és arra törekedett, hogy biztosítsa az egyezmény uniós joggal való összeegyeztethetőségét, a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabálynak való megfelelést, valamint az egyezmény mint az MI-ről szóló első nemzetközi szerződés

---

1 Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2024/... RENDELETE a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, valamint a 300/2008/EK, a 167/2013/EU, a 168/2013/EU, az (EU) 2018/858, az (EU) 2018/1139 és az (EU) 2019/2144 rendelet, valamint a 2014/90/EU, az (EU) 2016/797 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály) (HL L 2024…).

2 A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály, (1) és (8) preambulumbekezdés.

3 Határozat a Miniszteri Bizottság 132. ülésén a CAI által végzett munkáról – nyomon követés, CM/Inf(2022)20, DD(2022)245.

4 A Bíróság 2018. november 20-i ítélete, C-626/15 és C-659/16, Bizottság kontra Tanács (Antarctic MPAs), ECLI:EU:C:2018:925, 112. pont.

5 A Tanács (EU) 2022/2349 határozata (2022. november 21.) az Európa Tanács mesterséges intelligenciáról, emberi jogokról, demokráciáról és jogállamiságról szóló egyezményére vonatkozóan az Európai Unió nevében folytatandó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról, HL L 311., 2022.12.2., 138. o.

minőségét és hozzáadott értékét. Ebben az összefüggésben az egyezmény nemzetközi szintre való kiterjesztése is az Unió egyik célkitűzése volt.

Több tárgyalási fordulót követően a CAI a 2024. március 11. és 14. között tartott 10. plenáris ülésén jóváhagyta az egyezmény szövegét. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága 2024. május 17-én elfogadta az egyezményt, megállapodott arról, hogy 2024. szeptember 5-én Vilniusban (Litvánia) megnyitja aláírásra az igazságügyi miniszterek informális konferenciája alkalmával, és felkérte az Európa Tanács tagjait, azokat a harmadik országokat, amelyek részt vettek az egyezmény kidolgozásában, valamint az Uniót arra, hogy ez alkalommal fontolják meg annak aláírását, ugyanakkor emlékeztetett arra, hogy az egyezményhez más, tagsággal nem rendelkező államok is csatlakozhatnak ([6]).

Ezzel összefüggésben e javaslat célja, hogy elindítsa az egyezmény Unió általi aláírásának folyamatát azzal a szándékkal, hogy ezt követően megerősítse azt, és javasolja a Tanácsnak, hogy fogadjon el határozatot az Uniónak az egyezmény aláírására való felhatalmazásáról az EUMSZ 218. cikkének (5) bekezdésével összhangban. Az egyezmény teljes mértékben összeegyeztethető általában az uniós joggal, és különösen a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabállyal, továbbá az Európa Tanács más tagjai és azon kulcsfontosságú nemzetközi partnerek körében, amelyek az egyezmény részes feleivé válhatnak, világszerte elő fogja mozdítani az MI-re vonatkozó szabályozás uniós megközelítéséből származó kulcsfogalmakat.

Az egyezmény tartalma

Az egyezmény célja annak biztosítása, hogy az MI-rendszerek életciklusán belüli tevékenységek teljes mértékben összhangban legyenek az emberi jogokkal, a demokráciával és a jogállamisággal.

Az egyezmény részes feleinek az egyezményt megfelelő jogalkotási, közigazgatási vagy egyéb intézkedések révén kell végrehajtaniuk az egyezmény rendelkezéseinek érvényre juttatása érdekében, a káros hatások súlyosságától és valószínűségétől függően fokozatos és differenciált megközelítést követve. Az egyezményt az Unióban kizárólag a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály révén kell végrehajtani, amely teljes mértékben harmonizálja az MI-rendszerek forgalomba hozatalára, üzembe helyezésére és használatára vonatkozó szabályokat, valamint adott esetben más releváns uniós vívmányokat.

Az egyezmény hatálya olyan MI-rendszerekre terjed ki – differenciált megközelítést követve –, amelyek potenciálisan ellentétesek az emberi jogokkal, a demokráciával és a jogállamisággal. Az egyezményben előirányzott elvek és kötelezettségek az MI-rendszerek életciklusán belül a hatóságok vagy a nevükben eljáró magánszereplők által végzett tevékenységekre alkalmazandók. Ami a magánszektort illeti, a részes felek kötelesek az MI-rendszerek életciklusán belül a magánszereplők által végzett tevékenységekből eredő kockázatokat és hatásokat az egyezmény tárgyának és céljának megfelelően kezelni, de választhatnak, hogy az egyezményben foglalt kötelezettségeket alkalmazzák-e, vagy más megfelelő intézkedéseket hoznak. A részes feleknek az egyezmény aláírásakor vagy az ahhoz való csatlakozáskor nyilatkozatot kell tenniük az ezzel kapcsolatos döntésükről. Az Uniónak az egyezmény megkötésekor nyilatkozatot kell kiadnia arról, hogy az Unió a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály és más releváns uniós vívmányok révén végrehajtja az egyezmény II–VI. fejezetében meghatározott, az Unióban MI-rendszereket forgalomba hozó, üzembe helyező és használó magánszereplők tevékenységeire vonatkozó elveket és kötelezettségeket.

[6] Cm/Del/Dec(2024)133/4.

A nemzetbiztonsághoz kapcsolódó MI-tevékenységek nem tartoznak az egyezmény hatálya alá, azzal a feltétellel, hogy azokat minden esetben az alkalmazandó nemzetközi emberi jogi jogszabályokkal összhangban, valamint a demokratikus intézmények és folyamatok tiszteletben tartásával kell végezni. Az egyezmény kizárja továbbá a felhasználásra még nem bocsátott MI-rendszerekkel kapcsolatos kutatási és fejlesztési tevékenységeket, kivéve, ha a tesztelési vagy hasonló tevékenységek alkalmasak arra, hogy sértsék az emberi jogokat, a demokráciát és a jogállamiságot. Az Európa Tanács Alapszabályával összhangban a honvédelemmel kapcsolatos ügyek nem tartoznak az egyezmény hatálya alá.

Az egyezmény továbbá számos általános kötelezettséget és alapelvet ír elő, beleértve az emberi méltóság és az egyéni autonómia védelmét, valamint az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség előmozdítását. Emellett előírja a magánélet és a személyes adatok védelmének tiszteletben tartását, valamint az átláthatóságot és a felügyeletet az elszámoltathatóság és a felelősség biztosítása érdekében. Az egyik alapelv az ellenőrzött környezetben történő biztonságos innovációra és kísérletezésre vonatkozik.

A jogorvoslatokról szóló külön fejezet olyan intézkedéseket is előirányoz, amelyek célja hozzáférhető és hatékony jogorvoslatok rendelkezésre állásának biztosítása az emberi jogoknak az MI-rendszerek életciklusán belüli tevékenységekből eredő megsértése esetén. Hatékony eljárási garanciákat és biztosítékokat is tartalmaz azon személyek számára, akiknek a jogait jelentősen érintette az MI-rendszerek használata. Emellett az egyéneket tájékoztatni kell arról, hogy MI-rendszerrel, nem pedig emberrel lépnek kapcsolatba.

Az egyezmény tartalmaz továbbá egy fejezetet a kockázatok és a káros hatások értékelésére és mérséklésére irányuló intézkedésekről, amelyeket ismétlődő módon kell végrehajtani az emberi jogokra, a demokráciára és a jogállamiságra gyakorolt tényleges és lehetséges hatások azonosítása, valamint a megfelelő megelőző és mérséklő intézkedések meghozatala érdekében.

Az egyezmény előírja továbbá, hogy a részes feleknek fel kell mérniük, hogy szükség van-e tilalomra vagy moratóriumra az olyan MI-rendszerek bizonyos alkalmazásai tekintetében, amelyek összeegyeztethetetlenek az emberi jogok tiszteletben tartásával, a demokrácia működésével vagy a jogállamisággal.

Az egyezmény nyomonkövetési mechanizmust ír elő a Részes Felek Konferenciájának részeként, amely a részes felek képviselőiből áll, és amely rendszeres időközönként konzultál az egyezmény hatékony alkalmazásának és végrehajtásának megkönnyítése érdekében. Az egyezmény céljának elérése érdekében az egyezmény részes felei közötti, valamint a harmadik országokkal és az érdekelt felekkel fenntartott kapcsolatokban egyaránt nemzetközi együttműködési mechanizmust irányoz elő.

Ezen túlmenően valamennyi részes félnek nemzeti szinten létre kell hoznia vagy ki kell jelölnie egy vagy több, az egyezményben foglalt kötelezettségeknek való megfelelés felügyeletére szolgáló hatékony mechanizmust, ahogyan arról a részes felek rendelkeznek.

- **Összhang a szabályozási terület jelenlegi rendelkezéseivel**

Az egyezmény megállapítja az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság védelmére vonatkozó általános elveket és kötelezettségeket, amelyek teljes mértékben összhangban vannak a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály célkitűzéseivel, valamint az MI-rendszerekre vonatkozó részletes követelményekkel, és az ilyen rendszerek szolgáltatóira és alkalmazóira rótt kötelezettségekkel.

Az MI-rendszer egyezmény szerinti fogalommeghatározása teljes mértékben összhangban van a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályban szereplő fogalommeghatározással, mivel mindkettő az ilyen rendszereknek a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet mesterséges intelligenciára vonatkozó alapelveiben ([7]) szereplő meghatározásán alapul, ezáltal biztosítva annak közös értelmezését, hogy mely digitális technológiák minősülnek MI-nek.

Mind az egyezmény, mind a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály kockázatalapú megközelítést követ az MI-rendszerek szabályozása tekintetében, és konkrét rendelkezéseket tartalmaz a kockázatértékelésekre és hatásvizsgálatokra, valamint a kockázatmérséklő intézkedésekre vonatkozóan. Konkrétan a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály az MI-rendszerekre vonatkozó számos tilalmat és nagy kockázatú felhasználási esetet határoz meg valamennyi köz- és magánszektorban, többek között a demokrácia és az igazságszolgáltatás területén. A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabálynak az MI-rendszerek e területeken történő fejlesztésére, forgalomba hozatalára és bevezetésére vonatkozó részletes szabályai és eljárásai így biztosítják az alapvető jogok, a demokrácia és a jogállamiság tiszteletben tartását az MI-rendszerek teljes életciklusa során.

Az egyezmény olyan elveket és kötelezettségeket tartalmaz, amelyekre a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály hatálya már kiterjed, például az emberi jogok védelmére, a biztonságra és a megbízhatóságra, az elszámoltathatóságra és a felelősségre, az adatkormányzásra és az adatvédelemre, az átláthatóságra és felügyeletre, az egyenlőségre és a megkülönböztetésmentességre, a digitális készségekre és jártasságra irányuló intézkedések.

Az átláthatóság a másik olyan elem, amely mindkét jogi eszközben közös, beleértve az MI által létrehozott tartalom azonosítását és az MI-rendszerekkel kapcsolatba kerülő személyek értesítését lehetővé tévő intézkedéseket is. Mindkét jogi eszköz tartalmaz továbbá a kockázatértékelésekre és hatásvizsgálatokra, a kockázatkezelésre, a nyilvántartásra, a (felhatalmazott szervek és hatóságok, valamint adott esetben az érintett személyek számára történő) közzétételre, a nyomonkövethetőségre és megmagyarázhatóságra, a biztonságos innovációra és az ellenőrzött környezetben történő kísérletezésre vonatkozó rendelkezéseket, valamint a hatékony jogorvoslatot lehetővé tevő intézkedéscsomagot, beleértve az illetékes hatóságtól történő információkéréshez és -szerzéshez, illetve a panasztételhez való jogot, valamint az eljárási biztosítékokat.

Az egyezményben előirányzott felügyeleti rendszer szintén teljes mértékben összhangban van a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály átfogó irányítási és végrehajtási rendszerével, amely uniós és nemzeti szintű végrehajtásból, valamint az uniós szabályoknak a tagállamokban történő következetes végrehajtását szolgáló eljárásokból áll. Az egyezmény konkrétan egy vagy több hatékony felügyeleti mechanizmust irányoz elő nemzeti szinten, amelyeknek függetlenül és pártatlanul kell ellátniuk feladataikat, és rendelkezniük kell az ahhoz szükséges hatáskörökkel, szakértelemmel és erőforrásokkal, hogy hatékonyan el tudják látni az egyezményben foglalt kötelezettségek betartásának felügyeletével kapcsolatos feladatokat, ahogyan arról a részes felek rendelkeznek.

Míg a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály az Unióban forgalomba hozott, üzembe helyezett vagy használt MI-rendszerekre lesz alkalmazandó, az egyezmény földrajzi hatóköre

[7] Az MI-rendszer OECD-definícióját 2023. november 8-án aktualizálták [C(2023)151 és C/M(2023)14, 218. pont] annak biztosítása érdekében, hogy az továbbra is technikailag pontos legyen, és tükrözze a technológiai fejlődést, többek között a generatív MI tekintetében.

szélesebb, kiterjed az Európa Tanács tagjaira és világszerte azon harmadik országokra, amelyek az egyezmény részes feleivé válhatnak. Az egyezmény tehát egyedülálló lehetőséget kínál a megbízható MI Unión kívüli előmozdítására az első olyan jogilag kötelező erejű nemzetközi szerződésben, amely az MI-re vonatkozó szabályozás erőteljes emberi jogi megközelítésén alapul.

Mind az egyezmény, mind a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály szerves részét képezi az MI-re vonatkozó szabályozási megközelítésnek, amely több nemzetközi szinten is következetes és egymást kölcsönösen erősítő kötelezettségvállalásokat tartalmaz, és hozzájárul a megbízható MI biztosítására irányuló közös célkitűzéshez.

- **Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival**

Az egyezménynek közös célkitűzései vannak más olyan uniós szakpolitikákkal és jogszabályokkal is, amelyek célja az Európai Unió Alapjogi Chartájában ([8]) foglalt alapvető jogok érvényesítése.

Az egyenlőségnek és a megkülönböztetésmentességnek az egyezményben foglalt elve teljes mértékben összhangban van az uniós megkülönböztetésmentességi jogszabályokkal, és elő fogja mozdítani az egyenlőséggel kapcsolatos megfontolásoknak az MI-rendszerek tervezésébe, fejlesztésébe és használatába való beépítését, valamint a megkülönböztetés tilalmának hatékony végrehajtását, amint azt a részes felek alkalmazandó nemzetközi és nemzeti joga előírja.

Az egyezmény továbbá összhangban van az uniós adatvédelmi vívmányokkal, többek között a magánélethez és a személyes adatok védelméhez való alapvető jogokkal kapcsolatos általános adatvédelmi rendelettel ([9]), amely hatékony garanciákat és biztosítékokat ír elő az egyének számára, összhangban a részes felek alkalmazandó nemzeti és nemzetközi jogi kötelezettségeivel.

Az egyezményben előirányzott intézkedések, amelyek célja a részes felek demokratikus folyamatainak védelme az MI-rendszer életciklusán belüli tevékenységekkel összefüggésben, teljes mértékben összhangban vannak a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály ([10]) célkitűzéseivel és részletes szabályaival, amely jogszabály szabályozza a közvetítő szolgáltatások Unión belüli nyújtását azzal a céllal, hogy olyan biztonságos, kiszámítható és megbízható online környezetet biztosítson, amelyben tiszteletben tartják az alapvető jogokat, beleértve a véleménynyilvánítás szabadságát, valamint az információk megismeréséhez és közléséhez való jogot. Összhangban vannak továbbá a politikai reklámtevékenységek átláthatóságáról és célzott folytatásáról szóló rendelettel ([11]), a dezinformáció visszaszorítását

---

8 Az Európai Unió Alapjogi Chartája, HL C 326., 2012.10.26., 391. o.

9 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet), HL L 119., 2016.5.4., 1. o.

10 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet), HL L 277., 2022.10.27., 1. o.

11 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/900 rendelete (2024. március 13.) a politikai reklámtevékenység átláthatóságáról és célzott folytatásáról (PE/90/2023/REV/1, HL L 2024/900, 2024.3.20.).

célzó gyakorlati kódexszel ([12]), valamint az Unió demokráciával és szabad, tisztességes és reziliens választásokkal kapcsolatos szakpolitikáival ([13]), többek között az európai demokráciáról szóló 2020. évi cselekvési tervvel ([14]), a választási és feddhetetlenségi csomaggal ([15]) és a közelmúltban előterjesztett, a demokrácia védelmére vonatkozó 2023. évi csomaggal ([16]).

A javaslat összhangban áll az Unió digitális stratégiájával, mivel hozzájárul az embereket szolgáló technológia előmozdításához, amely az „Európa digitális jövőjének megtervezése” című közleményben megfogalmazott szakpolitikai iránymutatás és célkitűzések három fő pillérjének egyike ([17]). Az utóbbi hivatott biztosítani, hogy a mesterséges intelligencia olyan módon fejlődjön, amely tiszteletben tartja az emberek jogait és elnyeri a bizalmukat, ezáltal pedig felkészíti Európát a digitális korra, és a következő éveket digitális évtizeddé teszi ([18]).

Emellett a digitális évtizedben érvényre juttatandó digitális jogokról és elvekről szóló európai nyilatkozat ([19]) számos olyan digitális jogot és elvet tartalmaz, amelyek összhangban vannak az egyezmény célkitűzéseivel és elveivel, és mindkét eszköz előmozdítja a technológia határozott, emberi jogokon alapuló megközelítését.

Az egyezmény összhangban van továbbá az EU gyermekjogi stratégiájával ([20]) és a gyermekbarát internetre vonatkozó európai stratégiával (BIK+) ([21]), amelyek célja annak biztosítása, hogy a gyermekek az interneten védve legyenek, tiszteletben tartsák őket, és képesek legyenek szembenézni az új virtuális világok és az MI kihívásaival.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

• Jogalap

Az egyezménynek az Unió nevében történő aláírására való felhatalmazásról szóló határozatra irányuló javaslatot az EUMSZ 218. cikkének (5) bekezdése alapján a Tanács elé terjesztik.

Az EUMSZ 218. cikkének (5) bekezdése szerinti határozat anyagi jogalapja elsősorban a megállapodás céljától és tartalmától függ. Az ítélkezési gyakorlat értelmében, ha egy uniós intézkedés vizsgálatából az derül ki, hogy az kettős célkitűzést követ, vagy két összetevőből áll, és ezek egyike elsődlegesként vagy döntő jellegűként azonosítható, míg a másik pusztán járulékos jellegű, az intézkedést egyetlen jogalapra, azaz az elsődleges, illetve döntő jellegű célkitűzés vagy összetevő által megkövetelt jogalapra kell alapítani.

---

12 https://disinfocode.eu/hu/a-kodex-bemutatasa/

13 A demokrácia védelme – Európai Bizottság (europa.eu).

14 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/protecting-democracy_hu

15 https://commission.europa.eu/publications/reinforcing-democracy-and-integrity-elections-all-documents_en

16 A Bizottság közleménye a demokrácia védelméről, (COM(2023) 630 final).

17 A Bizottság közleménye – Európa digitális jövőjének megtervezése, (COM(2020) 67 final).

18 A Bizottság közleménye – Digitális iránytű 2030-ig: a digitális évtized megvalósításának európai módja, COM(2021) 118 final.

19 A digitális évtizedben érvényre juttatandó digitális jogokról és elvekről szóló európai nyilatkozat, (COM(2022) 28 final).

20 A Bizottság közleménye az EU gyermekjogi stratégiájáról, COM(2021) 142 final.

21 A Bizottság közleménye – Digitális évtized a gyermekek és az ifjúság számára: a gyermekbarát internetre (BIK+) vonatkozó új európai stratégia, COM(2022) 212 final.

Ami az anyagi jogalapot illeti, az egyezmény tárgyi hatálya megegyezik a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály ([22]) hatályával, többek között a kutatási és fejlesztési, valamint a nemzetbiztonsági és védelmi tevékenységek hatály alóli mentessége tekintetében. Az egyezményben foglalt elvek és kötelezettségek egybeesnek az MI-rendszerekre vonatkozó részletesebb követelményekkel, valamint az ilyen rendszerek szolgáltatóinak és alkalmazóinak a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály és más releváns uniós jogszabályok szerinti konkrét kötelezettségeivel. Amennyiben a Tanács elfogadja a javasolt határozatot, és az Unió aláírja az egyezményt, a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály lesz az elsődleges uniós jogszabály az egyezménynek az uniós jogrendben történő végrehajtásához, az MI-rendszerek Unión belüli forgalomba hozatalára, üzembe helyezésére és használatára vonatkozó, teljes mértékben harmonizált, a tagállamokban közvetlenül alkalmazandó szabályokkal, kivéve, ha a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály kifejezetten másként rendelkezik ([23]).

Tekintettel arra, hogy az egyezmény hatálya és célkitűzései összhangban vannak a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály hatályával és célkitűzéseivel, továbbá a két jogi eszköz személyi és tárgyi hatálya egybeesik, az egyezmény megkötésének anyagi jogalapja az EUMSZ 114. cikke, amely a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály elsődleges jogalapja.

A nemzetközi megállapodások jellege („kizárólag uniós” vagy „vegyes”) attól függ, hogy az adott tárgy összeegyeztethető-e az Unió hatásköreivel.

Az EUMSZ 3. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik „*nemzetközi megállapodás megkötésére […] annyiban, amennyiben az a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja*.” A nemzetközi megállapodás érintheti a közös szabályokat, vagy megváltoztathatja azok alkalmazási körét, amennyiben a megállapodás hatálya alá tartozó terület nagyrészt az uniós jog hatálya alá tartozik ([24]).

Az egyezmény személyi hatálya teljes mértékben igazodik a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályhoz, mivel mindkét jogi eszköz elvben kiterjed mind az állami, mind a magánszereplőkre (az egyezmény elveinek és kötelezettségeinek a hatóságok nevében eljáróktól eltérő magánszereplőkre történő opcionális alkalmazásával), és mindkét jogi eszköz tárgyi hatálya kizárja az alkalmazandó szabályok hatálya alól a nemzetbiztonsággal, a védelemmel és a kutatással kapcsolatos MI-tevékenységeket.

Tekintettel arra, hogy az egyezmény és a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály személyi és tárgyi hatálya megegyezik, az egyezmény megkötése érintheti a közös uniós szabályokat, vagy megváltoztathatja azok alkalmazási körét az EUMSZ 3. cikkének (2) bekezdése értelmében. Következésképpen úgy kell tekinteni, hogy az Unió kizárólagos külső hatáskörrel rendelkezik az egyezmény megkötésére, és az Unió nevében az egyezményt – figyelemmel annak későbbi időpontban történő megkötésére – „kizárólag uniós” megállapodásként kell aláírni.

---

22 A Tanács 2024. május 21-én fogadta el, és várhatóan 2024 júliusában kerül közzétételre a Hivatalos Lapban.

23 Lásd a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály 1. cikkét és (1) preambulumbekezdését.

24 Például: Bizottság kontra Tanács (A műsorsugárzó szervezetek szomszédos jogai) ítélet, C-114/12, ECLI:EU:C:2014:2151, 68–69. pont; a Bíróság 1/13. sz. véleménye (harmadik államoknak a Hágai Egyezményhez való csatlakozása), ECLI:EU:C:2014:2303, 71–74. pont; Green Network ítélet, C-66/13, ECLI:EU:C:2014:2399, 27–33. pont; a Bíróság 3/15. sz. véleménye (a vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáférésének megkönnyítéséről szóló marrákesi szerződés), ECLI:EU:C:2017:114, 105–108. pont.

- **Arányosság**

Az egyezmény nem lépi túl a szakpolitikai célkitűzések eléréséhez szükséges mértéket, és nemzetközi szinten koherens megközelítést alakít ki az MI-re vonatkozó szabályozással kapcsolatban.

Az egyezmény magas szintű jogi keretet hoz létre az MI-re vonatkozóan, amely rugalmasságot tesz lehetővé, és lehetővé teszi a részes felek számára a végrehajtási keretek konkrét kialakítását. A kockázatalapú megközelítés a szabályok arányosságát is biztosítja, és lehetővé teszi a végrehajtási intézkedések kockázatokkal arányos módon történő differenciálását, a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályhoz hasonló módon.

- **A jogi aktus típusának megválasztása**

A választott eszköz az EUMSZ 218. cikkének (5) bekezdése szerinti tanácsi határozatra irányuló javaslat.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELÉSEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

- **A jelenleg hatályban lévő jogszabályok utólagos értékelése / célravezetőségi vizsgálata**

Tárgytalan.

- **Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk**

Az Európai Bizottság nem folytatott külön konzultációt az érdekelt felekkel e javaslatról.

Az egyezményt az Európa Tanács mesterséges intelligenciával foglalkozó bizottsága együttműködési törekvésének eredményeként dolgozták ki, amelyben az Európa Tanács mind a 46 tagállama, valamint megfigyelő államok, köztük Kanada, Japán, Mexikó, a Szentszék, az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unió vett részt. Emellett számos más harmadik ország is részt vett benne, köztük Ausztrália, Argentína, Costa Rica, Izrael, Peru és Uruguay.

Az Európa Tanácsnak a különböző érdekelt felekkel való együttműködésre vonatkozó kötelezettségvállalásával összhangban az egyezmény kidolgozása során a civil társadalom, a tudományos élet, az ipar és más nemzetközi szervezetek 68 nemzetközi képviselője is részt vett, biztosítva az átfogó és inkluzív megközelítést. Az egyezmény kidolgozása során számos más nemzetközi szervezettel is együttműködtek, többek között az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel (EBESZ), a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezettel (OECD) és az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetével (UNESCO). Emellett az Európa Tanács érintett szervei és bizottságai is hozzájárultak a folyamathoz. Az Unió részvétele az Európai Bizottság vezetésével valósult meg. Megfigyelőként részt vettek az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének és az európai adatvédelmi biztosnak a képviselői is.

- **Szakértői vélemények beszerzése és felhasználása**

Az egyezményre vonatkozó uniós tárgyalási álláspontokat a Tanács által kijelölt különbizottsággal (a távközléssel és az információs társadalommal foglalkozó tanácsi munkacsoporttal) konzultálva dolgozták ki.

- **Hatásvizsgálat**

Tárgytalan.

- **Célravezető szabályozás és egyszerűsítés**

Tárgytalan.

- **Alapjogok**

Az egyezmény célja az emberi jogokat érintő lehetséges kockázatok és károk kezelése azáltal, hogy biztosítja, hogy az MI-rendszerek életciklusán belüli tevékenységek összhangban legyenek az emberi jogok tiszteletben tartásának, a demokráciának és a jogállamiságnak az elveivel, ugyanakkor elismeri, hogy az MI képes megvédeni és megkönnyíteni e jogok gyakorlását a digitális környezetben, valamint javítani a társadalmi és környezeti jóllétet és előmozdítani a technológiai fejlődést.

Az egyezményben előirányzott konkrét elvek és kötelezettségek célja az emberi jogok védelme és tiszteletben tartása, amelyeket a részes felekre alkalmazandó több nemzetközi és regionális eszköz is rögzít ([25]), ideértve az Európai Unió Alapjogi Chartáját, valamint az Unió által megkötött, emberi jogokról szóló nemzetközi eszközöket.

Az egyezmény ezért közös minimumszabályokat határoz meg az emberi jogok védelmének az Mi-vel összefüggésben történő alkalmazására vonatkozóan, miközben biztosítja az emberi jogok jelenlegi védelmét, és lehetővé teszi a részes felek számára, hogy szigorúbb biztosítékokkal szélesebb körű védelmet nyújtsanak.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

Az egyezménya Részes Felek Konferenciájának tevékenységeihez pénzügyi hozzájárulást irányoz elő harmadik államok részéről. Míg az Európa Tanács Alapszabályával összhangban az Európa Tanács valamennyi tagja hozzájárul az Európa Tanács rendes költségvetéséből, a tagsággal nem rendelkező részes felek költségvetésen kívüli hozzájárulást fizetnek. Az Európa Tanácsban tagsággal nem rendelkező államok hozzájárulását a Miniszteri Bizottság és a tagsággal nem rendelkező állam közösen állapítják meg.

Az egyezmény nem sérti a részes feleknek a költségvetési hatáskörökre és a költségvetési előirányzatokra vonatkozó eljárásokra alkalmazandó nemzeti törvényeit és rendelkezéseit. Lehetővé teszi továbbá a tagsággal nem rendelkező államok számára, hogy hozzájárulásaikat a törvényhozó szervük által meghatározott, jóváhagyott költségvetési kereteken belül teljesítsék, az esetleges előzetes megállapodások sérelme nélkül.

[25] Például: az 1948. évi Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló 1950. évi egyezmény (ETS 5. sz.), a Polgári és Politikai Jogok 1966. évi Nemzetközi Egyezségokmánya, a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok 1966. évi Nemzetközi Egyezségokmánya, az 1961. évi Európai Szociális Charta (ETS 35. sz.) és ezek vonatkozó jegyzőkönyvei, valamint az 1996. évi Európai Szociális Charta (felülvizsgált) (ETS 163. sz.), a gyermek jogairól szóló 1989. évi ENSZ-egyezmény és a fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló 2006. évi ENSZ-egyezmény.

5. EGYÉB ELEMEK

- **Végrehajtási tervek, valamint a nyomon követés, az értékelés és a jelentéstétel szabályai**

A részes felek képviselőiből álló Részes Felek Konferenciája nyomon követi, hogy az egyezmény célkitűzései ténylegesen teljesülnek-e, és rendelkezéseit a részes felek végrehajtják-e.

A részes feleknek jelentést kell benyújtaniuk a Részes Felek Konferenciájának a csatlakozást követő első két éven belül, majd azt követően rendszeres időközönként, részletezve az egyezmény végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket.

A részes feleket továbbá arra ösztönzik, hogy működjenek együtt az egyezmény céljainak elérésében. Ez a nemzetközi együttműködés magában foglalhatja az MI-vel és annak az emberi jogokra, a demokráciára és a jogállamiságra gyakorolt esetleges negatív vagy pozitív hatásával kapcsolatos releváns információk megosztását.

A hatékony nyomon követés és végrehajtás biztosítása érdekében az egyes részes feleknek ki kell jelölniük egy vagy több hatékony nemzeti szintű felügyeleti mechanizmust.

2024/0150 (NLE)

Javaslat

A TANÁCS HATÁROZATA

az Európa Tanács mesterséges intelligenciáról és emberi jogokról, demokráciáról és a jogállamiságról szóló keretegyezményének az Európai Unió nevében történő aláírásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 114. cikkére, összefüggésben annak 218. cikke (5) bekezdésével,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

(1) 2022. november 21-én a Tanács felhatalmazta az Európai Bizottságot, hogy az Unió nevében tárgyalásokat kezdjen az Európa Tanács mesterséges intelligenciáról, emberi jogokról, demokráciáról és a jogállamiságról szóló egyezményéről (a továbbiakban: az egyezmény). Az Európai Bizottság az Unió nevében tárgyalásokat folytatott az egyezményről. A tárgyalások 2024. május 17-én sikeresen lezárultak az egyezmény parafálásával és az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága általi elfogadásával ([26]).

(2) Az egyezmény meghatározza azokat az általános elveket és kötelezettségeket, amelyeket az egyezmény részes feleinek be kell tartaniuk annak érdekében, hogy biztosítsák az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság védelmét az MI-rendszerek életciklusán belüli tevékenységekkel kapcsolatban.

(3) 2024. június 12-én az Unió elfogadta az (EU) 2024/… rendeletet (a továbbiakban: a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály) ([27]), elsősorban az EUMSZ 114. cikke alapján, amely teljes mértékben harmonizált szabályokat ír elő az MI-rendszerek Unióban történő forgalomba hozatalára, üzembe helyezésére és használatára vonatkozóan, amelyek a tagállamokban közvetlenül alkalmazandók, kivéve, ha a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály kifejezetten másként rendelkezik. Az egyezményt az Unióban kizárólag a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály és adott esetben más releváns uniós vívmányok révén kell végrehajtani.

(4) Tekintettel arra, hogy az egyezmény személyi és tárgyi hatálya megegyezik a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály és más releváns uniós vívmányok személyi és tárgyi hatályával, az egyezmény megkötése érintheti a közös uniós szabályokat, vagy megváltoztathatja azok alkalmazási körét az Európai Unió működéséről szóló szerződés 3. cikkének (2) bekezdése értelmében.

---

[26] A TANÁCS (EU) 2022/2349 HATÁROZATA (2022. november 21.) az Európa Tanács mesterséges intelligenciáról, emberi jogokról, demokráciáról és jogállamiságról szóló egyezményére vonatkozóan az Európai Unió nevében folytatandó tárgyalások megkezdésére való felhatalmazásról, HL L 311., 2022.12.2., 138. o.

[27] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/... rendelete a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, valamint a 300/2008/EK, a 167/2013/EU, a 168/2013/EU, az (EU) 2018/858, az (EU) 2018/1139 és az (EU) 2019/2144 rendelet, valamint a 2014/90/EU, az (EU) 2016/797 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály) (HL L 2024 …).

Következésképpen az Unió kizárólagos külső hatáskörrel rendelkezik az egyezmény aláírására, ezért csak az Unió válhat az egyezmény részes felévé, figyelemmel annak későbbi időpontban történő megkötésére.

(5) A Szerződésekkel összhangban az Európai Bizottság feladata, hogy biztosítsa az egyezmény aláírását, figyelemmel annak későbbi időpontban történő megkötésére.

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az Európa Tanács mesterséges intelligenciáról, emberi jogokról, demokráciáról és a jogállamiságról szóló keretegyezményének (a továbbiakban: az egyezmény) aláírása az Unió nevében jóváhagyásra kerül, figyelemmel az említett egyezmény megkötésére.

Az aláírandó egyezmény szövegét csatolták e határozathoz.

2. cikk

Ez a határozat -án/-én lép hatályba.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök